

Kritiek Wereld Erfgoed Centrum

Terwijl de wereld om ons heen stilstaat door de Coronacrisis kan het besluit over het bestemmingsplan en de 8 ton kosten van het Wereld Erfgoed Centrum in Lauwersoog (WEC) niet wachten. Tenminste volgens de coalitiepartijen, inclusief Groen Links en het college van het Hogeland. Je hebt geen glazen bol nodig om te voorspellen dat woensdag 15 april de raad van Het Hogeland in afgeslankte vorm vóór gaat stemmen. Niet vaak ben ik zo link geweest over besluitvorming als nu, het wordt er gewoon doorgejast. Blind voor alle rode vlaggen langs de route, wordt er met grote woorden en veel emotie gepleit voor dit “geweldige” plan.

Het plan

In de basis is het uitgangspunt dat het WEC dient als een soort multifunctioneel buurthuis voor de Wadden. In samenwerking met alle partijen die vaak al jaren daar werkzaam zijn, als centraal punt om de krachten te bundelen. Onderzoek, educatie, toerisme, recreatie, lokaal ondernemerschap, een plek waar we kunnen leren, ons vermaken en het werelderfgoed Waddenzee samen waarderen. Een gebouw dat er mag zijn maar dat past in het landschap en de duurzaamheidsgedachte. Ons Wereld Erfgoed Centrum als een toegevoegde waarde voor de natuur, inwoners en ondernemers. Wie wil dat nou niet?

In de realiteit is het niet zo. Als je het dunne laagje chroom van de huidige plannen afkrabt kom je flinke rotterij tegen. Het gaat al mis bij de basis, die is er namelijk niet.

Voorop staat de frontman van het Zeehondencentrum, die tevens de directeur is van stichting WEC. Hij is de “initiatiefnemer” van het WEC en is al een paar jaar naarstig op zoek naar bondgenoten die samen met hem willen investeren in zijn plannen. Hij is duidelijk handig met subsidies en heeft ze gevonden in het Waddenfonds, de voormalige gemeente De Marne, nu het Hogeland, en de provincie Groningen. Lees: Miljoenen aan gemeenschapsgeld voor de verhuizing van het Zeehondencentrum.

Draagvlak

Het blijkt moeilijk, zo niet onmogelijk om draagvlak te vinden op het gebied van investeerders en sterke schouders. Al een aantal jaren is de directeur van stichting WEC, inmiddels samen met dure commerciële bureaus, op zoek naar bondgenoten. Het draagvlak is wankel te noemen. De wethouder heeft ons een lijst van 50 bondgenoten beloofd, maar die is er niet.

Het college verwijst nu naar “de verklaring van Ribe” over de werelderfgoed community. Die verklaring is tot stand gekomen tijdens een werkbezoek van een kleine groep betrokkenen aan het “Vadehavscentret”, een vergelijkbaar project in het

Deense plaatsje Ribe. Na een dikke maand stapt één van de initiatiefnemers namens Natuurmonumenten uit het kernteam van dit samenwerkingsverbond. Natuurmonumenten ziet er geen heil meer in onder het dictatoriaal leiderschap van de stichting WEC/Zeehondencentrum.

Van de ongeveer 40 namen van potentiële samenwerkingspartners die wij hebben kunnen vinden zijn rond de 20 partijen onderweg afgehaakt of überhaupt nooit aangehaakt. Van de ongeveer 20 die wel aangehaakt zijn, is de helft overheidspartij, of gesubsidieerd door overheden en/of het Waddenfonds, drie ervan zijn alleen betrokken bij het veldstation, de andere partijen zijn burens en deelnemers, maar géén investeerders. De mate van deelname verschilt in intensiteit en vorm, zo is ook een media- en marketingpartij ondertekenaar van de Ribe-verklaring.

De voorgeschiedenis

Is er één met flink wat hobbels op de weg. In 2018 is er aan de noodrem getrokken. De plannen zoals ze voorlagen konden niet op draagvlak rekenen. Terug naar de tekentafel: Daarvoor is een kwartiermaker aangesteld. Deze hebben wij gesproken, zijn adviezen waren helder weergegeven in een rapportage. Het college zegt dit eerst omarmd te hebben en gebruikt dit als argument dat het allemaal geweldig is.

Als wij vragen naar inzage in het rapport kan dat alleen vertrouwelijk, en ondertussen gaat er onder de media een openbare samenvatting met eindconclusies rond. Dan ineens was het rapport niet af, later houdt men het in het midden. Feit is dat in december 2019 de kwartiermaker mocht vertrekken en de stichting WEC zelf aan de slag is gegaan en de aanbevelingen naar eigen invulling opgevolgd heeft.

Governance

Is een heikel punt in dit verhaal, daar waar verschillende adviezen helder waren, bijvoorbeeld dat de directie van het Zeehondencentrum en de directie van stichting WEC niet door dezelfde persoon gevoerd zou worden. In de statuten van stichting WEC staat echter dat dit juist een voorwaarde is. Dit is dus nog steeds aan de orde, een kapitein met twee petten op en belangen die met elkaar verstrengeld zijn.

Wat de mate van inspraak en het risico is voor de betrokken overheidspartijen, waaronder onze gemeente, is geheel onduidelijk, terwijl zij dit project grotendeels financieel zullen moeten dragen. Er komen adviesraden etcetera. Adviseren is echter echt iets anders dan meebesturen en beslissen. Het is niet duidelijk wie de directies controleert. Op dit moment lijkt het er sterk op dat één persoon aan het roer staat, namelijk de frontman van het Zeehondencentrum. Samen met de trouwe, volgende

en loyale overheidspartners als bemanning vormt hij een “mammoettanker op ramkoers”.

Financiën

Ondanks onze vragen is door het college niet inzichtelijk gemaakt wat de kosten zijn geweest tot nu toe. Hoe de financiële onderbouwing van de plannen eruit ziet, en of het deel dat de enige investeerder, het Zeehondencentrum, bijdraagt wel daadwerkelijk beschikbaar is.

Wij denken van niet, zie hier de passage uit een e-mail van de frontman van het Zeehondencentrum aan iemand die vanwege onvrede met de WEC-plannen het donateurschap wilde beëindigen: “Overigens: Het bedrag van 9 miljoen (als investering van Stichting Zeehondencentrum) wat u noemt klopt niet. Een dergelijke investering kan alleen door externe financiering worden opgebracht. Daar zijn we druk mee bezig. In feite worden er vanuit Stichting WEC fondsen geworven om de extra financiële middelen op te brengen (naast de bijdrage die beschikbaar is gesteld door Waddenfonds en overheden). Hierbij mag aangetekend worden dat de eventuele bijdrage van het Zeehondencentrum niet gefinancierd zal worden met geld uit donaties, legaten en nalatenschappen die specifiek geoormerkt zijn voor de primaire zorg aan zeehonden.”

Ook is er in de voormalige gemeente de Marne in 2018 een miljoen gereserveerd voor de openbare ruimte tussen de visafslag en het WEC. Hierbij zou het Zeehondencentrum nog eens € 2.150.000 cofinancieren. Dit is in 2017 toegezegd maar dat lijkt nu ineens vergeten te zijn.

Het college kan ons géén inzicht geven in de gemaakte kosten, de te verwachten kosten, laat staan de exploitatie en financiën die erbij komen kijken als het WEC werkelijkheid wordt. Ook is er geen duidelijk antwoord op de vraag hoe het zit met de inspraak als de gemeente hiervoor risico's aangaat. We weten al wel dat er een aanvraag komt van miljoenen voor een garantstelling door de gemeente.

Nu moet er 8 ton aan kosten betaald worden. Dat geld is nog niet vrijgegeven maar al wel uitgegeven, maar waaraan? Het antwoord van het college is verbijsterend: “Dat weten wij niet maar het WEC wel”. Goh, dus vanaf nu kunnen we allemaal een woest plan bedenken, tonnen uitgeven en het achteraf, zonder verantwoording af te leggen, declareren bij de gemeente? De raad gaat toch wel in meerderheid akkoord...

De 5 ton reserve Waddenkust

De kosten betalen we voor een heel groot deel met 5 ton, de volledige reserve Waddenkust. Zeg maar dag tegen plannen voor ontwikkeling van een spoelzee bij Noordpolderzijl, bevaarbaar maken van de maren van stad tot wad, Tiny houses in combinatie met het stimuleren van de lokale maakindustrie, enzovoorts.

Daar was volgens het college nog geen besluit over genomen. In de kadernota van 2018 is dit echter al wél vastgelegd binnen "BMWÉ", de vier gemeenten waauit het Hogeland gevormd is. Zolang een besluit uit een voormalige gemeente in lijn is met wat de coalitie en het college wil, is het een stok om mee te slaan. Maar wanneer een eerder besluit niet goed uitkomt is men zeer creatief gebleken in het interpreteren en waarderen van eerdere besluitvorming, en volgt er een politiek spel met veel woorden en weinig inhoud.

De "GO"

Wanneer deze nu formeel gegeven is, in de vorm van een raadsbesluit, is onvindbaar. Het staat in het besluit van 15 april, dat is opgesteld om de realisatie van het WEC mogelijk te maken. Ook is het een coalitieafspraken en wordt er in het collegeprogramma voor 2019 al van uitgegaan.

Omdat de gemeente de Marne de intentie heeft uitgesproken mee te willen doen aan het WEC, neemt men de stelling in dat dat op Het Hogeland één op één ook het geval is. Dat tijden veranderen en dat de voorgestelde verbeteringen van de kwartiermaker halfbakken worden overgenomen moeten we voor lief nemen. De wethouder was helder in haar beantwoording, dat het college een "GO" heeft gegeven en er het volste vertrouwen in heeft.

Iemand van het commerciële bureau met kennis van zaken schetst echter een totaal ander beeld in een mail aan een (ex)deelnemer: "Zoals bekend zijn we nog bezig met voorbereidingen op allerlei gebied: governance, partnerschappen, toekomstige operationele organisatie, financiën etc. Dit alles is nodig om de Stichting WEC in de loop van dit jaar in staat te stellen een verantwoorde "go"-beslissing te kunnen nemen met het oog op de voor hen aanzienlijke investerings- en exploitatierisico's van dit grote en complexe project."

Bijzonder dat het college roept over een "GO" terwijl de mensen die er over gaan en kennis van zaken hebben er nog niet zo zeker van zijn. Wat gaat hier mis?

Het oordeel

Oordeel vooral zelf na het lezen van dit alles of het verantwoord is om op basis van een conceptplan, dat van onzekerheden aan elkaar hangt in tijden als deze, vol

overgave te omarmen. In de wetenschap dat het nog meer gaat kosten, terwijl de gemeentefinanciën al flink onder druk staan en we afstevenen op een economische crisis.

Wij vinden van niet en los van wat het raadsbesluit gaat brengen gaan we door met ons onderzoek, want hier gaat iets mis. Als het zo doorgaat komt er geen WEC, wel iets anders dat uiteindelijk miljoenen gemeenschapsgeld kost.

Ga terug naar de basis, de intentie van de "Ribe-verklaring" is een mooi nieuw startpunt, maar wel met een gelijke verdeling van krachten en machten. Een samenwerkingsverband waarin iedereen eer aan gedaan wordt en de inhoud, organisatiestructuur, financiën, risico's en inspraak goed geregeld zijn. Ontmantel de "mammoettanker" WEC en hergebruik de bruikbare elementen, zodat er een duurzaam "Waddenschip" komt waarvan het gebouw de toegangspoort is.

De timing is met de Coronacrisis erbij extra wrang, juist op het moment dat lokale ondernemers in recreatie en toerisme de klappen moeten opvangen en hopen dat ze staande kunnen blijven. Wat ons betreft gaat die vijf ton reserve Waddenkust naar deze groep, bijvoorbeeld als steun van de gemeente bij extra kosten die ze moeten gaan maken om hun bedrijfsvoering aan te passen op de (tijdelijke) 1,5 meter samenleving.

Dan besteden we het geld nuttig en gooien we het niet in een bodemloze put.

Linda Visser